

A VESZPRÉM MEGYEIEK KITŰNŐ KÖNYVSOROZATÁRÓL

Nem titkolt szándékom, hiszen a címben is kifejeztem: az elismerés zászlaját szeretném meglobogtatni a Veszprém megyeiek könyvsorozata: a *Megyei Pedagógiai Körkép kiskönyvtára* (korábban Megyei Pedagógiai Híradó kiskönyvtára, még korábban Veszprém megyei pedagógiai kiskönyvtár) alkotói: szerzői, szerkesztői, kiadói előtt. A továbbiakban nem marad más hátra e rendhagyó recenzióban, minthogy részletesen is indokoljam igen kedvező véleményemet. Örömmel és tisztelettel teszem ezt, hiszen mély meggyőződésem: kincseket mutathatok fel a magyar pedagógiai könyvek olvasóinak, akiknek többsége — nem Veszprém megyei lévén — aligha ismeri e sorozatot.

1. *Változatosság és egységesség* dialektikája érvényesül a sorozat szerkesztésében. Mert noha a sorozatcím és a megjelenési forma is többször változott, igen változatos a sorozat tematikája, egyes kötetek műfaja, jellege is, a megyei sorozat feladárvállalásának és folyamatos megjelenítésének folytonosságáig vitathatatlan. Ezt jelzi, hogy ma már 30. köteténél tart a sorozat. (Kár, hogy a megjelenés előtt álló kötetekről nem nyújtanak információt a már megjelentek.) A formai elemeken kívül természetes egysége fogja e sorozat köteteit az is, hogy a megye pedagógusai — általában gyakorlati nézőpontból — szólnak meg bennük. A sorozatra az elmélet és gyakorlat megvalósított egysége jellemző.

2. *Nemes egyszerűség* — így jellemezhetjük továbbá a sorozatot, amelyre a szerény, de nem szegényes, inkább öntudatos és céltudatos egyszerűség jellemző a belső szerkesztéstől a nyomdai kivitelezésig (fedél, papír és betűtípus megválasztása stb.). Ez tűnik szembe nyomban, ahogy kezünkbe vesszük a sorozat köteteit. Meg a folyamatos, céltudatos fejlődés, színvonal-emelkedés a kivitelezésben.

3. *Változatos, sokrétű, gazdag tematika* jellemzi továbbá a sorozatot. Legszívesebben felsorolnám mind a 29 címet, de ezt már csak azért sem tehetem, mert egyes kötetek címük alatt több témát is rejtenek. Néhány címmel próbálok csupán érzékeltetni a tematikus gazdagságot: *Bibliográfia Veszprém megye pedagógusainak munkásságáról* 1945—1974. *Alkotó pedagógusok* (önéletrajzi írások). *A Tanácsköztársaság közoktatáspolitikájának megyei emlékei*. *Dr. Kapor Károly: Középiszkolások pályaválasztása, személyiségfejlődése Veszprém megyében. Pedagógiai újítások Veszprém megyében. A nevelési és oktatási terv szolgáltatásában. Nevelésszociológiai tanulmányok. Fonay Tibor: Szülőkről szülőknék és Egy tanító vallomása*.

A sorozat egyébként szinte „végigpásztazza” egész iskolarendszerünket, a nevelélmélet és -gyakorlat legkülönbözőbb területeit.

4. *Műfaji változatosság*, mely együttjár a tematikus változatossággal. Több, igen értékes, infor-

mációdús bibliográfia, illetve informatív kötete van a sorozatnak, mintha csak *Lénárd Ferenc* kedves eszméjét valósítanák meg a megyében: rövid, „sűrített” információkat adni, közvetíteni, hogy ne vesszenek kárba a gyakorló pedagógusok elméleti munkái! A sorozatban sok a tematikusan rendezett, gyűjteményes kötet, ám előfordulnak egy témakört feldolgozó, egyszerűsített munkák is (például *Kecskés András* verselemző kötetei vagy *Ján László* később külön is kiemelt munkája). Tudományos igényű kidolgozott tanulmányok és könnyedebb, esszézerű eszmevitatások, szigorúan adatszítelő neveléstörténeti művek — és szubjektív hangvételű önéletrajzi visszaemlékezések változtatják egymást. Így válik a sorozat olyanná, mint egy gazdag virágoskert, melyben azonban szép összhangot terem a gondos gazda.

5. *Érdekes a sorozat néhány kötetéről* külön-külön is szót ejteni, hiszen a sorozat értékeiben egyes kötetek értékei összegződnek. A sok színvonalas kötet közül nehéz kiemelni néhányat, mégis meg kell ezt tennünk. Feltétlenül igényes, országos érdeklődést érdemlő munka *Ján László: Az angol nyelv intenzív oktatásának lehetőségei a középiskolában* című munkája. A szerző a nagy pedagógusegységiségek közül való. Neve sokunk számára ismert a különböző helyeken (például a Belügyi Szemlében, Megyei Pedagógiai Körképben, Pedagógiai Látóköri napvilágot látott mindig erőteljes mondanivalójú, lendületes publikációiból.

Említett könyve tanulsága, mondanivalója is messze túlmutat egy nyelvtanítási téma, illetve egy megye keretein, határain. Erről árulkodnak a következő fejezetcímek is: „A nyelvoktatás eszközei”, „A tankönyvek”, „A technikai segéd-eszközök szerepe az intenzív nyelvoktatásban”, „Az intenzív nyelvoktatás személyi feltételei”, „A túlterhelés veszélye”, „Nyelvtanulás és motiváció”, „Az önkéntesség elve az intenzív nyelvoktatás gyakorlatában”. *Ján László* kötetére külön recenziót érdemelne, de ugyanúgy érdemes volna szót ejteni külön is a kiskönyvtár legfrissebb kötetéről. Ezek közül *A tehetésgondozásról Veszprém megyében* címűt emelem ki. (Szerzői: *Kapor Károly, Frisch Gyula, Utasy Irén* és sokan mások.) Mint Kapor Károly Előszavában tájékoztat a könyv keletkezésének hátteréről: „A két éven át tartó kutató-tapasztalatgyűjtő munkát 36 kollega végezte 29 alsó- és középfokú intézményben... Tudatában vagyunk annak, hogy a tehetésgvédelemről, -feltárásról, -fejlesztésről szóló megyei helyzetkép korántsem teljes, mégis jellemző...”

6. A sorozat egészére is jellemző, hogy megyei körben, közegben maradvai is országos érvényű és értékű általánosításokhoz juttat, illetve széles körben felhasználható adalékokkal járul hozzá a hazai nevelésügy, nevelésszociológia gyarapításához, műveléséhez. A „hűség” a megyéhez egyébként tükröződik a szerzők névsorában is.

7. A szerzők között találjuk a megye „nagy

örögjét" *Fonyai Tibort*, mellette olyan, immár nevet szerzett egyéniséget, mint *Bakó Ferenc, Gál Szabó István, Kecskés András, Kapor Károly, Mézárosné Stenger Katalin, Török Kálmánné*. Azután sok-sok tehetséges fiatal, illetve tapasztalatokban gazdag pedagógust a megyéből. A „befutottak” és a kezdők váltakozása is jelzi a sorozat nyitottságát, hagyományörzést és egyben újító kedvét, jellegét. A „kiskönyvtár” tehát lehetőséget nyit új szerzők előtt is, vagyis szerzőgárdát nevel. Ez pedig a megyei sorozatok (folyóiratok, periodikák) egyik legszebb — s aki végzi, tudja — „nem is könnyű feladata.

8. A *mintaszerű szerkesztés* megmutatkozik a szerkesztői „aprómunkában” is: fejezetek elrendezésében, tagolásában, a címfokozatok logikus alakításában, építkezésében, a kiemelések (betűtípusok alkalmazásával, táblázatokkal stb.) szakaszerű megoldásában, a fegyelmezett terjedelemben, tömörítésben, a nyelvi-stiláris „fésültségben” és sok más mozzanatban egyaránt. Itt hadd említssem meg név szerint is a felelős szerkesztőt, aki szerényen, általában gondosan háttérben maradva, de magas szakértelemmel, jó ízléssel és biztos kézzel végzi feladatait. *Tolnai Valéria* neve és tevékenysége kezd országosan ismertté válni, s ez nem véletlen. Értéktörző és információközvetítő törekvéseit fémjelzi — többek között — a *Záródolgozatok és pályázatok bibliográfiája 1970—1980* című összeállítása, a sorozat 20. kötete.

9. A megyei szerzők, gondok és „színek” következetes képviselete nem jelent elzárkózást a külvilágtól, begubózást megyei problémák és határok közé. Ezt bizonyítja — többek között — a sorozat egy régebbi — szám szerint 14. — száma, a megyei pedagógiai szerkesztők országos tanácskozásának anyagát összegző *Széles utakon* is. Nem véletlen, hogy ezt a tanácskozást éppen a megyében, Zánkán rendezték. Sajnálatos ugyanakkor, hogy e nagyívű tanácskozásból jó szerivel csupán e könyvecske maradt, az okos és bátor kezdeményezések, az előremutató javaslatok és határozatok „kődbe veszttek”. Ez azonban nem a kiadvány, nem is a sorozat szerkesztésének problémái közé tartozik... Egy másik példa a nyitottságra *Bödecs László és Csermely Tibor* kötete. A kitűnő szerzők először a kiskönyvtár számára nyújtották be értékes kéziratukat a középiskolai kollégiumok problémáiról. A szerkesztők helyesen ismerték fel e kézirat nagyobb nyilvánosságát érdemlő értékeit, s továbbították a Tankönyvkiadó *A pedagógia időszéri kérdései* sorozata számára. E sorozatban jelent meg *Töprengés a középiskolai kollégiumok szerepköréről* címmel. (Sajnálatos egyébként, hogy az ilyen kézirat-felajánlás, illetve egy megye és a Tankönyvkiadó közös kiadása ritka, mint a fehér holló.)

Végezetül csupán annyit: ha az olvasókat nem sikerült volna meggyőzőn a Megyei Pedagógiai Körkép kiskönyvtára sorozat kiválóságáról, vegyék kezükbe — nagyobb könyvtárakban bizo-

nyára megtalálhatók — a sorozat köteteit, ismerkedjenek közvetlenül a melegen ajánlott könyvekkel. (Kiadja: a *Megyei Pedagógiai Intézet és a Magyar Pedagógiai Társaság Veszprém megyei tagozata.*)

DR. KARLOVITZ JÁNOS

EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZOCIALIZÁCIÓS ZAVAROK MEGELŐZÉSÉÉRT

Szerkesztette: *Horányi Annabella és Kósáné dr. Ormai Vera*

A terjedelmében tekintélyes kötet — a szerkesztők elvárásainak megfelelően is — hozzá fog járulni sok, napjainkban még valóban megoldatlan, főleg gyakorlati probléma felszámolásához. Talán nem illendő megemlíteni, s napjainkban már természetesen veendő, hogy a könyv szerkesztői és írói — kettő kivételével — nők. Ez következik a könyvben feldolgozott témakörök jellegéből, de szemléletmódjában is érzelemben gazdagabb megközelítést tükröz. Ez természetesen nem csökkenti a könyv tudományos értékét.

A könyv ismertetését az könnyíti meg, hogy a két szerkesztő a bevezetésben lényegesen kiemelve összegzi a könyv célkitűzését, keletkezését és várható hatását. A könyvben szereplő szerzők írásai egyrészt a „Társadalmi beilleszkedési zavarok elemzése” című kutatási főirány keretében folyó munkák eredményeként, másrészt a Fővárosi Pedagógiai Intézet 1983-ban a főirány keretében meghirdetett pályázatának alapján készültek. A kötet végén a kötet szerzőinek felsorolása alapján látjuk, hogy a 29 szerzőből 20 dolgozik Nevelési Tanácsadónál. A többi szerző is gyakorlati pszichológiai tevékenységet végez, vagy mint orvos, oktató, szakfelügyelő, óvónő. A szerzőknek ez a szoros kapcsolata nagyon érdekessé teszi nemcsak a témák kiválasztását, hanem azok feldolgozását is.

A könyv egyes tanulmányai a veszélyeztetett, a retardált, az iskolából lemorzsolódó, magatartási nehézségekkel és kommunikációs zavarokkal küzdő óvodás és iskolás gyerekekkel folytatott pszichológiai, pedagógiai foglalkozásokról számol be. A tanulmányok zöme emellett betekintést nyújt a nevelési tanácsadás munkájába. A két szerző hangsúlyozza: „a nevelési intézményrendszer a jelenleginél sokkal hatékonyabban vehet részt a szocializációs zavarok megelőzésében, és kiegyenlítésében. Ezért a tanulmányok a valóságot nem sértve szólnak az iskolarendszer diszfunkcióiról, az intézmények sikeres működését gátló körülményekről. Ugyanakkor méltán sugallják azt a meggyőződést, hogy a pszichológusok aktív részvétele... az óvodások és iskolások nagyobb empátiával és toleranciával megvalósuló nevelését eredményezi.” Ez a megállapítás és az egyes tanulmányok azt igazolják, hogy a kötet a pszichológusok szemléletmódját képviseli.

A kötet négy nagy fejezetből áll. Az első fejezet „Iskola-társadalom-pszichológia” címet viseli,